

פרק ג' – הנהנתן ושיר העתים

Kohelet 2

(24) There is nothing better for a man than that he should eat and drink, and make his soul enjoy good in his labor. This also I saw, that it is from the hand of God. (25) For who can eat, or who can have enjoyment, more than I? (26) For to the man who pleases him, God gives wisdom, knowledge, and joy; but to the sinner he gives travail, to gather and to heap up, that he may give to him who pleases God. This also is vanity and a chasing after wind.

Kohelet 3

- (1) For everything there is a season, and a time for every purpose under heaven:
- (2) a time to be born, and a time to die; a time to plant, and a time to pluck up that which is planted;
- (3) a time to kill, and a time to heal; a time to break down, and a time to build up;
- (4) a time to weep, and a time to laugh; a time to mourn, and a time to dance;
- (5) a time to cast away stones, and a time to gather stones together; a time to embrace, and a time to refrain from embracing;
- (6) a time to seek, and a time to lose; a time to keep, and a time to cast away;
- (7) a time to tear, and a time to sew; a time to keep silence, and a time to speak;
- (8) a time to love, and a time to hate; a time for war, and a time for peace.

(9) What profit has he who works in that in which he labors? (10) I have seen the burden which God has given to the sons of men to be afflicted with. (11) He has made everything beautiful in its time. He has also set eternity in their hearts, yet so that man can't find out the work that God has done from the beginning even to the end. (12) I know that there is nothing better for them than to rejoice, and to do good as long as they live. (13) Also that every man should eat and drink, and enjoy good in all his labor, is the gift of God. (14) I know that whatever God does, it shall be forever. Nothing can be added to it, or anything taken from it; and God has done it, that men should fear before him. (15) That which is has been long ago, and that which is to be has been long ago, for God seeks after the pursued.

(16) Moreover I saw under the sun, in the place of justice, that wickedness was there; and in the place of righteousness, that wickedness was there. (17) I said in my heart, "God will judge the righteous and the wicked; for there is a time there for every purpose and for every work." (18) I said in my heart, "As for the sons of men, God tests them, so that they may see that they themselves are like animals. (19) For that which happens to the sons of men happens to animals. Even one thing happens to them. As the one dies, so the other dies. Yes, they have all one breath; and man has no advantage over the animals, for all is vanity. (20) All go to one place. All are from the dust, and all turn to dust again. (21) Who knows the spirit of man, whether it goes upward, and the spirit of the animal, whether it goes downward to the earth?" (22) Therefore I saw that there is nothing better than that a man should rejoice in his works; for that is his portion. For who can bring him to see what will be after him?

ב:כד-ג:כב (הנהנתן)

(כד) **אִירְטוּב בְּאֵדָם שְׂיֵאכַל וְשִׂתָּה וְהִרְאָה אֶת־נַפְשׁוֹ טוֹב** בְּעִמְלּוֹ גַּם־זֶה רְאִיתִי אֲנִי כִּי מִיַּד הָאֱלֹהִים הִיא : (כה) **כִּי מִי** יֵאכַל וּמִי יִחַיֵּשׁ חוּץ מִמֶּנִּי : (כו) **כִּי לְאָדָם שְׂטוּב לִפְנֵי נִתְּן חֲכָמָה וְדַעַת וְשִׂמְחָה וְלַחוּטָא נִתְּן עֵינָיו לְאֶסּוּף וּלְכַנּוֹס לְתַת לְטוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים גַּם־זֶה הִבֵּל וַיִּרְעוּת רִוּחַ :**

פרק ג'

- (א) לְכָל זְמַן
- (ב) עֵת לְלָדָת
- עֵת לְטַעַת
- (ג) עֵת לְהַרוֹג
- עֵת לְפָרוֹץ
- (ד) עֵת לְבַכּוֹת
- עֵת סָפוֹד
- (ה) עֵת לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים וְעֵת כְּנוֹס אֲבָנִים
- עֵת לְחַבּוֹק
- (ו) עֵת לְבַקֵּשׁ
- עֵת לְשָׁמֹר
- (ז) עֵת לְקַרְוֵעַ
- עֵת לְחַשׂוֹת
- (ח) עֵת לְאַהֲבַת
- עֵת מִלְחָמָה
- וְעֵת לְכַלְחַפֵּץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם :
- וְעֵת לְמוֹת
- וְעֵת לְעַקוֹר נְטוּעַ :
- וְעֵת לְרַפֹּא
- וְעֵת לְבָנוֹת :
- וְעֵת לְשַׁחֹק
- וְעֵת רִקוּד :
- וְעֵת לְרַחֵק מִחֲבִיב :
- וְעֵת לְאַבֵּד
- וְעֵת לְהַשְׁלִיךְ :
- וְעֵת לְתַפּוֹר
- וְעֵת לְדַבֵּר :
- וְעֵת לְשֹׂא
- וְעֵת שְׁלוֹם : ס

(ט) **מֵהִי־תִרְוֹן הַעוֹשֶׂה בְּאֶשֶׁר הוּא עֹמֵל :** (י) **רְאִיתִי אֶת־הָעֵנָן** אֲשֶׁר נִתְּן אֱלֹהִים לְבַנְי אֲדָם לְעֵנוֹת בּוֹ : (יא) **אֶת־הַכֵּל עֲשֵׂה יָפֵה בַּעֲתוֹ** גַּם אֶת־הַעֲלֵם נִתְּן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא־יִמָּצֵא הָאָדָם אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר־עָשָׂה הָאֱלֹהִים מִרֵאשִׁית וְעַד־סוֹף : (יב) **יְדַעְתִּי כִּי אֵין טוֹב בָּם כִּי אִם־לְשִׂמּוֹחַ וְלַעֲשׂוֹת טוֹב** בְּחַיָּיו : (יג) **וְגַם כָּל־הָאָדָם שְׂיֵאכַל וְשִׂתָּה וְרָאָה טוֹב בְּכָל־** עִמְלּוֹ **מִתַּת אֱלֹהִים הִיא :** (יד) **יְדַעְתִּי כִּי כָל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יְהִיָּה לְעוֹלָם** עָלִיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לְגַרֵעַ וְהָאֱלֹהִים עֲשֵׂה שְׂיִרְאוּ מִלִּפְנֵיו : (טו) **מֵה־שֶׁהִיָּה כְּבָר הוּא וְאֲשֶׁר לְהִזּוֹת כְּבָר הִיָּה וְהָאֱלֹהִים יִבְקֹשׁ אֶת־נִרְדָּף :** (טז) **וְעוֹד רְאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמַשׁ מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט שָׁמָּה הָרָשַׁע וּמְקוֹם הַצְּדִיק שָׁמָּה הָרָשָׁע :** (יז) **אֲמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי אֶת־הַצְּדִיק וְאֶת־הָרָשָׁע יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים כִּי־עֵת לְכָל־חַפֵּץ וְעַל כָּל־הַמַּעֲשֶׂה שָׁם :** (יח) **אֲמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי עַל־דְּבָרְת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרֶם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שֶׁהִם־בְּהִמָּה הֵמָּה לָהֶם :** (יט) **כִּי מִקְרָה בְּנֵי־הָאָדָם וּמִקְרָה הַבְּהִמָּה וּמִקְרָה אֶחָד לָהֶם כְּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לְכָל וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן־הַבְּהִמָּה אֵין כִּי הִבֵּל הִבֵּל : (כ) הַכֵּל הוֹלֵךְ אֶל־מְקוֹם אֶחָד הַכֵּל הִיָּה מִן־הָעֶפֶר וְהַכֵּל שָׁב אֶל־הָעֶפֶר :** (כא) **מִי יוֹדַע רִוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הַעֲלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהִמָּה הִירְדָת הִיא לְמַטָּה לְאָרֶץ :** (כב) **וְרְאִיתִי כִּי אֵין טוֹב מֵאֲשֶׁר יִשְׂמַח הָאָדָם בַּמַּעֲשִׂיו כִּי הוּא חֲלָקוֹ כִּי מִי יִבְיָאֵנוּ לִרְאוֹת בְּמָה שְׂיִהְיָה אַחֲרָיו :**

Ibn Ezra Kohelet 3:11

The word *olam* is not found in all of Scripture meaning anything but time and eternity. "*G-d is eternal*" (Is. 40:28) or "*eternal G-d*" and "*beneath are the eternal arms.*" (Det. 33:27)

The meaning of 'also He hath set the eternity in their heart' is: people occupy themselves [with attaining wealth] as if they are going to live forever, and therefore do not understand the work of G-d.

There are those who understand the word *olam* in our verse as it is used by the Rabbis of blessed memory, referring to the desires of this world.

Sanhedrin 38a

The Sages taught in a *baraita* (*Tosefta* 8:7): Adam was created on Shabbat eve [at the end of Creation]. Why? So that the heretics will not be able to say that the Holy One, Blessed be He, had a partner in the acts of Creation.

Alternatively, he was created on Shabbat eve so that if a person becomes haughty, God can say to him: The mosquito preceded you in the acts of Creation.

Alternatively, in order that he enter into a feast immediately, as the whole world was prepared for him. This is comparable to a king of flesh and blood, who first built palaces [*palterin*] and improved them, and prepared a feast and afterward brought in his guests. As it is stated: "Wisdom has built her house..."

Tanchuma 5

It once happened that the evil Turnus Rufus asked Rabbi Akiva, "which are the greater works, those of the Holy One Blessed is He or those of flesh and blood?" He said to him, "Those of flesh and blood are greater." Turnus Rufus said, "But the Heavens and Earth — is Man able to make such as those?" Rabbi Akiva said to him, "Don't speak to me about something which is beyond Man, which he has no mastery over, rather speak of things which are found among people." He said, "Why do you circumcise?" He replied, "I knew you were going to ask me about that, which is why I started by telling you that the works of Man are better than the works of the Holy One Blessed is He." Rabbi Akiva brought him stalks [of grain] and loaves [of bread]. He said to him, "These are the works of the Holy One Blessed is He, and these are the works of Man." He said, "Aren't these better than the stalks?!" Turnus Rufus [then] said to him, "If He wants circumcision, why does the infant not emerge circumcised from his mother's womb?" Rabbi Akiva said to him, "And why does his umbilical chord emerge with him, [so] he hangs from the belly, and his mother [has to] cut it? And this that you said 'Why doesn't he emerge circumcised?', [the reason is] because the Holy One Blessed is He gave the Israel the commandments only in order to refine them [Israel] through them [the commandments]. And that's why David said (Psalms 18:31) (all) 'the word of the LORD is refined.'"

Mesilat Yesharim 1

The foundation of piety and the root of perfect service [of G-d] is for a man to clarify and come to realize as truth what is his obligation in his world and to what he needs to direct his gaze and his aspiration in all that he toils all the days of his life.

Behold, what our sages, of blessed memory, have taught us is that man was created solely to delight in G-d and to derive pleasure in the radiance of the Shechina (divine presence). For this is the true delight and the greatest pleasure that can possibly exist. The place of this pleasure is, in truth, in *Olam Haba* (the World to Come). For it was created expressly for this purpose.

But the path to arrive at the "desired haven" (Ps. 107:30) of ours is this world. This is what our sages of blessed memory said: "this

1. ראב"ע קהלת ג:יא

(יא) ... ומלת עולם בכל המקרא לא מצאנוה כי אם על זמן ונצח, וכן אלהי עולם יי (ישעיהו מ: כ"ח), ... או אלהי קדם וכן ומתחת זרע עולם (דברים ל"ג: כ"ז).

וענין גם אתהעלם נתן בלבם – שבני אדם הם מתעסקים כאלו יחיו לעולם, ובעבור התעסקם לא יבינו מעשה האלהים, מראש ועד סוף.

ויש מפרשים: כי זה העולם – כמו שהוא בלשון קדמונינו זכרם לברכה, והענין תאות העולם.

2. סנהדרין (לח). (עין יעקב ד: כא)

תנו רבנן: אדם נברא בערב שבת, ומפני מה? שלא יהו מינין אומרים: שתף ה'יה לו להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית.

דבר אחר: שאם תזווח דעתו עליו, אומרים לו: יתוש קדמך במעשה בראשית.

דבר אחר: כדי שיכנס לסעודה מיד. משל למלך בשרודם שבנה פלטרין ושכללו, והתקין סעודה, ואחר כך הכניס אורחים, שנאמר: (משלי ט: ב'–ג') "חכמות בנתה וגו'

3. מדרש תנחומא (ורשא) פרשת תזריע סימן ה

מעשה ששאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא, איזו מעשים נאים, של הקדוש ברוך הוא או של בשר ודם. אמר לו: של בשר ודם נאים. אמר לו טורנוסרופוס, הרי השמים והארץ וכל אדם לעשות פיוצא בהם אמר לו רבי עקיבא, לא תאמר לי בדבר שהיא למעלה מן הבריות שאין שולטין עליו, אלא אמר דברים שהם מצויין בבני אדם. אמר לו: למה אתם מולין. אמר לו: אני הייתי יודע שעל דבר זה אתה שואלני, ולכך הקדמתני ואמרתי לך, שמעשה בני אדם נאים משל הקדוש ברוך הוא. הביא לו רבי עקיבא שבבים ונגלסקאות, אמר לו: אלו מעשה הקדוש ברוך הוא, ואלו מעשה ידי אדם. אמר לו: אין אלו נאים יותר מן השבבים אמר לו טורנוסרופוס, אם הוא חפץ במילה, למה אינו יוצא הנלד מהול ממעי אמו. אמר לו רבי עקיבא, ולמה שוררו יוצא עמו והוא תלוי בבטנו ואמו חותכו ומה שאתה אומר למה אינו יוצא מהול, לפי שלא נתן הקדוש ברוך הוא את המצות לישראל אלא לצרף אותם בהם. ולכך אמר דוד, אמרת ה' צרופה (תהלים יח, לא).

4. מסילת ישרים א'

יסוד החסידות ושרש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו.

והנה מה שהורונו חכמינו זכרונם לברכה הוא, **שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו** שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא. ומקום העידון הזה באמת הוא העולם הבא, כי הוא הנברא בהכנה המצטרפת לדבר הזה.

world is like a corridor before the World to Come" (Avot 4:16). It is only fitting that you toil and strive at the beginning to be worthy of this good, that is, that you try to clutch onto Him with the things that will enable you to do this – the *mitzvot*.

אך הדרך כדי להגיע אל מחוז חפצנו זה, הוא זה העולם. והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (אבות ד): העולם הזה דומה לפרוודור בפני העולם הבא. אמנם לכשיזכה האדם לטובה הזאת, ראוי שיעמול ראשונה וישתדל ביגיעו לקנותה, והיינו שישתדל לידבק בו יתברך בכח מעשים שתולדתם זה הענין והם הם המצות:

5. אורות הקודש ג' (עמ' קס"ז)

"כשאנו מתחילים במסילת ישרים ללמוד שיסוד החסידות הוא שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' וליהנות מזיו שכנתו, שזהו התענוג האמיתי והעידון הנצחי, נסלד החוש המוסרי שלנו מפני האיגואיזמוס, ואהבת התענוג, שביסוד זה, ותובעים אנחנו יסוד יותר טהור ונקי משום תערובת הנאה"

Zichronot, Rosh Hashanah Musaf

You remember the dealings of [men in] today's world, and You [also] consider the behavior of all those who lived in earlier times. In Your Presence are revealed all hidden things and the multitude of secrets from the beginning of creation; for there is no forgetfulness before the throne of Your Glory, and there is nothing hidden from Your eyes. You remember all that has been done, and even all that which is formed is not concealed from You. All is revealed and known before You Hashem, our God Who observes and looks until the end of all generations. For You set an appointed time of remembrance, to consider every soul and being; to cause numerous deeds to be remembered and the multitude of creatures without end. From the beginning of creation, You have made this known, and from before time You have revealed it. This day [Rosh Hashana] is the beginning of Your work a memorial of the first day. For it is a statute for Yisrael a [day of] judgment of the God of Yaakov. And over countries [judgment] is pronounced, which of them is destined for the sword [war] and which for peace, which for famine and which for abundance. And on it, creatures are brought to mind, to be remembered for life or for death. Who is not considered on this day? For the remembrance of all that is formed comes before You: the dealings of man, and the decree of his fate, and the misdeeds of man's actions, the thoughts of man and his schemes, and the motives for the deeds of man. Fortunate is the man who does not forget You, the son of man who gains strength in You. For those who seek You will never stumble, and never will they be disgraced— all who trust in You. For the remembrance of all their deeds come before You, and You examine the deeds of all of them.

6. ברכת זכרונות (מוסף, ר"ה)

אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם. לפניך נגלו כל תעלומות והמון נסתרות שמבראשית. כי אין שכחה לפני כסא כבודך ואין נסתר מנגד עיניך: אתה זוכר את כל המפעל. וגם כל היצור לא נכחד ממך: הכל גלוי וידוע לפניך ה' אלהינו, צופה ומביט עד סוף כל הדורות. כי תביא חוק זכרון להפקד כל רוח ונפש. להזכר מעשים רבים והמון בריות לאין תכלית: מראשית כזאת הודעת, ומלפנים אותה גלית. זה היום תחלת מעשיך, זכרון ליום ראשון. כי חוק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב: ועל המדינות בו יאמר איזו לחרב, ואיזו לשלום, איזו לרעב, ואיזו לשבע, ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות. מי לא נפקד כהיום הזה. כי זכר כל היצור לפניך בא. מעשה איש ופקדתו ועלילות מצעדי גבר. מחשבות אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש: אשרי איש שלא ישכחך, ובו אדם ותאמץ בך, כי דורשיך, לעולם לא יכשלו, ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך: כי זכר כל המעשים לפניך בא ואתה דורש מעשה כלם: